

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Ευριπίδης (Φροντιστήριο)

Ενότητα: 8. Γραμματικός και συντακτικός σχολιασμός στίχων 410-464

Καράμπελας Σωτήριος

Τμήμα Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας.....	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Αρχαίο κείμενο – στίχοι 410-464	5
4. Γραμματικός σχολιασμός των υπογραμμισμένων όρων	6
5. Συντακτικός σχολιασμός των λέξεων που σημειώνονται με έντονα στοιχεία.....	7
6. Ενδεικτική βιβλιογραφία	7

1. Σκοποί ενότητας

Κατανόηση των γραμματικών και συντακτικών ιδιοτεροτήτων των στίχων 410-464 της *Μήδειας*.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Η ενότητα περιλαμβάνει γραμματικούς και συντακτικούς χαρακτηρισμούς συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων των στίχων 410-464.

3. Αρχαίο κείμενο – στίχοι 410-464

Χο. ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παναί, [στροφή
καὶ δίκαια καὶ πάντα πάλιν στρέφεται.
ἀνδράσι μὲν δόλια βουλαί, θεῶν δ'
οὐκέτι πίστις ἄραρε·
τὰν δ' ἐμὰν εὐκλειαν ἔχειν βιοτὰν στρέψουσι φᾶμαι·
ἔρχεται τιμὰ γυναικείῳ γένει·
οὐκέτι δυσκέλαδος φάμα γυναΐκας ἔξει. (420)

μοῦσαι δὲ παλαιγενέων λήξουσ' ἀοιδῶν [ἀντιστροφή
τὰν ἐμὰν ὑμνεῦσαι ἀπιστοσύναν.
οὐ γὰρ ἐν ἀμετέρα γνώμα λύρας
ῶπασε θέσπιν ἀοιδὰν
Φοῖβος, ἀνήτωρ μελέων· ἐπεὶ ἀντάχησ' ἂν ὕμνον
ἀρσένων γέννα. μακρὸς δ' αἰὼν ἔχει
πολλὰ μὲν ἀμετέραν ἀνδρῶν τε μοῖραν εἶπεῖν. (430)

σὺ δ' ἐκ μὲν οἴκων πατρίων ἔπλευσας [στροφή
μαιομένα κραδίᾳ, διδύμους ὀρίσασα πόντου
πέτρας· ἐπὶ δὲ ξένα
ναίεις χθονί, τᾶς ἀνάνδρου
κοίτας ὀλέσασα λέκτρον,
τάλαινα, φυγὰς δὲ χώρας
ἄτιμος ἐλαύνῃ.

βέβακε δ' ὄρκων χάρις, οὐδ' ἔτ' αἰδῶς [ἀντιστροφή
Ἑλλάδι τᾶ μεγάλα μένει, αἰθερία δ' ἀνέπτα. (440)
σοὶ δ' οὔτε πατρὸς δόμοι,
δύστανε, μεθορμίσασθαι
μόχθων πάρα, τῶν τε λέκτρων
ἄλλα βασιλεία κρείσσων
δόμοισιν ἐπέστα.

ΙΑΣΩΝ

οὐ νῦν κατεῖδον πρῶτον ἀλλὰ πολλάκις
τραχεῖαν ὄργην ὡς ἀμήχανον κακόν.
σοὶ γὰρ **παρὸν** γῆν τήνδε καὶ δόμους ἔχειν
κούφως φερούση κρείσσωνων βουλευματα,
λόγων ματαίων οὐνεκ' ἐκπεσῆ χθονός. (450)
κάμοι μὲν οὐδὲν πρᾶγμα· μὴ παύση ποτὲ
λέγουσ' Ἴασον· ὡς κάκιστός ἐστ' ἀνήρ·
ἃ δ' ἐς τυράννους ἐστὶ σοὶ λελεγμένα,
πᾶν κέρδος ἡγοῦ ζημιουμένη **φυγῆ**.
κάγῳ μὲν αἰεὶ βασιλέων θυμουμένων
ὄργας ἀφήρουν καὶ σ' ἐβουλόμην μένειν·
σὺ δ' οὐκ ἀνίεις μωρίας, λέγουσ' αἰεὶ

κακῶς τυράννους· τοιγὰρ ἐκπεσῆ χθονός.
 ὄμως δὲ κακ τῶνδ' οὐκ ἀπειρηκῶς φίλοις
 ἦκω, τὸ σὸν δὲ προσκοπούμενος, γύναι, (460)
 ὡς μήτ' ἀχρήμων σὺν τέκνοισιν ἐκπέσης
 μήτ' ἐνδεῆς του· πόλλ' ἐφέλκεται φυγῇ
 κακὰ ξὺν αὐτῇ. καὶ γὰρ εἰ σύ με στυγεῖς,
 οὐκ ἂν δυναίμην σοὶ κακῶς φρονεῖν ποτε.

4. Γραμματικός σχολιασμός των υπογραμμισμένων ὀρων

1. **παγαί:** (δωρικός τύπος ἀντί *πηγαί*) ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του ουσ. *πηγή*, -ῆς = πηγή
2. **ἄραρε:** (επικός τύπος ἀντί *ἤραρε*) γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ἀραρίσκω* = εἶμαι πάγιος, ἀμετάβλητος
3. **στρέψουσι:** γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνῆς του ρ. *στρέφω* = ἐκτρέπω, μεταστρέφω
4. **φᾶμαι:** (δωρικός τύπος ἀντί *φήμαι*) ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους του ουσ. *φήμη*, -ης = φήμη
5. **δυσκέλαδος:** ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του επιθ. *ὄ* / *ή* *δυσκέλαδος*, -ον = κακόηχος
6. **ὕμνεῦσαι:** (επικός τύπος ἀντί *ὕμνοῦσαι*) ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους της μετοχῆς ἐνεστώτα ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ὕμνέω*, -ῶ = ὑμνῶ/ἐπαινῶ
7. **ὤπασε:** γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ὀπάζω* = δίνω
8. **θέσπιν:** αιτιατική ενικού θηλυκού γένους του επιθ. *ὄ* / *ή* *θέσπις* = θεόπνευστος
9. **ἀγήτωρ:** (δωρικός τύπος ἀντί του επικού *ἡγήτωρ*) ονομαστική ενικού αρσενικού γένους του ουσ. *ἡγήτωρ*, -ορος = οδηγός, προεξάρχων
10. **ἀντάχησ(ε):** (δωρικός τύπος ἀντί *ἀντήχησε*) γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ἀντηχέω*, -ῶ = τραγουδῶ σε ἀπάντηση
11. **ὀρίασσα:** ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της μετοχῆς αορίστου ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ὀρίζω* = καθορίζω, θέτω ὡς ὄριο
12. **ἐλαύνη:** β' ενικό οριστικής ἐνεστώτα μέσης φωνῆς του ρ. *ἐλαύνω* = ἐκδιώκω, ἐξορίζω
13. **ἀνέπτα:** (δωρικός τύπος ἀντί *ἀνέπτη*) γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ἀναπέτομαι* = πετώ, φεύγω
14. **ἄλλα:** (δωρικός τύπος ἀντί *ἄλλη*) ονομαστική ενικού θηλυκού γένους της ἀντωνυμίας *ἄλλος*, -η, ο
15. **ἐπέστα:** (δωρικός τύπος ἀντί *ἐπέστη*) γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου μέσης φωνῆς (σε ενεργητική χρῆση) του ρ. *ἐφίστημι* = τοποθετούμαι, ἐρχομαι
16. **ἀμήχανον:** ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους του επιθέτου *ὄ* / *ή* *ἀμήχανος*, -ον = ἄλυτος, δυσεπίλυτος
17. **βουλεύματα:** αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους του ουσ. *βούλευμα*, -ατος = ἐπιθυμία, ἀπόφαση
18. **ἐκπέσῃ:** β' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνῆς του ρ. *ἐκπίπτω* = ἐξορίζομαι

19. **άνιεις**: β' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρ. *άνιημι* = παύω, σταματώ
20. **άπειρηκώς**: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρ. *άπειρηκα/ άπειπον* = κουράζομαι, παραιτούμαι (*άπειρηκα φίλοις* = εγκαταλείπω του δικούς μου)
21. **προσκοπούμενος**: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρ. *προσκοπέω*, -ῶ = φροντίζω για κάτι
22. **άχρημων**: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του επιθ. *ό/ή άχρημων*, -ον = άπορος, ενδεής
23. **του**: γενική ενικού (εναλλακτικός τύπος του τινος) ουδετέρου γένους της αόριστης αντωνυμίας *τις, τι* = κάποιος

5. Συντακτικός σχολιασμός των λέξεων που σημειώνονται με έντονα στοιχεία

1. **παρόν**: αιτιατική απόλυτη εναντιωματική μετοχή (υποκ. το απαρέμφατο *έχειν*)
2. **φυγή**: δοτική του μέσου εξαρτώμενη από την μετοχή *ζημιουμένη*
3. **του**: γενική αντικειμενική εξαρτώμενη από το επίθετο *ένδεής*

7. Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Liddell, H. G. – R. A. Scott – H. S. Jones, *A Greek- English lexicon*. Oxford, Oxford University Press 1996
- Mastronarde, D. J., *Ευριπίδου Μήδεια*. Μετάφραση Δ. Γιωτοπούλου, επιμέλεια μετάφρασης Μ. Χριστόπουλος. Αθήνα, Πατάκης 2006.
- Page, D. L., *Ευριπίδη Μήδεια*. Μετάφραση Γ. Γιατρομανωλάκης. Αθήνα, Καρδαμίτσα 1990.
- Στεφανόπουλος, Κ. Θ., *Ευριπίδης. Μήδεια*. (μετάφραση). Αθήνα, Κίχλη 2012.